

RASKOVANI

IZLAZI SVAKI ČETVRTAK, 11 JUTRA.

PREDPLATA: TROMJESEČNO DINARA 13, GODIŠNJE DINARA 52. OGLASI PO CIENIKU.

UREDNIŠTVO I UPRAVA KUĆA Br. 543 - VODICE.

RUKOPISI SE NEVRAĆAJU.

POJEDINI BROJ DINAR

VLASNIK, DIREKTOR ODGOVORNI UREDNIK:
PAVAO ROCA

TISAK: PUČKE TISKARE - ŠIBENIK.

Njihovo Vodokršće.

Božić su sproveli sa suzom na licu. Novo ljeto nije im donijelo ni sjenu nade da bi se u ne dugo vrijeme moglo donekle ublažiti njihove boli i jade. Rekla mi je: nitko neda više u dug ništa, glad na vratima, neostaje mi drugo nego da prodam Gospinu Ikonu povrh kreveta.

Dakle šest se je mjeseca htjelo, da delegacija financija u Splitu pregleda izvadke duga, koje joj ju predalo Narodno Vijeće i da naredi poreznom uredu, komu se i koja svota se ima plaćati za mirovinu.

Del. financija bili su ovi spisi predani u ruku i nije imala drugog posla doli da napiše za svaku umirovljenu osobu platežni nalog. Za to učini u Splitu nemadu vremena, ali da se naša avnost uvjeri kakovih znanstvenih ništica imamo na upravi deleg. financija u Splitu, navestit ćemo danas one abnormalne pojave, koje nam mogu lužiti, da se u ovom odjelu državne uprave drži li ljudi suludnih ili takovih, koji se apsolutno ne trinu za tačno vršenje službe.

Dok oni nisu imali vremena da nekim udovicama pošalju pensiju, dotle su rekbi ti isti bili revije revni u vršenju službe pak su — ovo nam ni namim nije bilo moguće vjerovati — šibenskom poreznom uredu poslali za neke penzionirce dva, i za neke tri puta doznaku, da im se isplati mirovina. Je li moguće šta slična i pomisliti da se može dogoditi u jednom državnom uredu. Kakav mora da vlada u knjigama del. fin. u Splitu,

to sami možemo shvatiti, kad se može da događa šta slična.

Još jedna da ti srce pukne od jada. Među nama se nalazi jedan pensionirac, kojemu je potvrđena stara predratna penzija od 77 Kr. mjesečno. Dakle 19 Din 25 para. To su za jedan dan: kilo pure (4) osmina ulja (3) pol kila kruha (2) dvije srdele (1) četvrt vina (1) deset kila drva (2 25) — i četiri dinara konopa da objesi . . .

Zar se ljudi na upravi, koji danas vedre i oblače a Splitu i u ovom gradu ne stide pred Bogom i narodom, da se do danas nisu zauzeli za ovog bijednog čovjeka, koji već jedva jedvice putem koraca, te isposlovali da mu se dodijeli penzija u dinarima a onoj visini, koliko je god 1898, kad je otišao u pensiju, mogao u Šibeniku kupiti hrane za 77 kruna?

Ova tačka fali u programu današnjih vlastodržaca u Dalmaciji.

Tamo negdje u tuđem svijetu trunu kosti starog znanca i desnog nam prijatelja. Njegovi sirotani kod kuće zavijeni u crno plaću i nariču kletu sudbinu. Komu on nije pomogao sa krvom, izmislivši nekakvom dijagnozom o bolesti za ime koje nisi nigda ni čuo. Koga nije on komu je došao na vizitu sokolio, hodrio i upućivao, kako će se vladati, da izbjegne smrtnom zrnu.

On, koji je iz svoje mladosti mrzio sve što je zaudaralo bečko-habsburškim smradom, trune danas u tuđini — a nezahvalni pacijenti, kojima

je spasio glavu davno zaboraviše na njegovo čelično ime, koje se blista među zvijezdama, koje su ugasnule u borbi za našu slobodu.

Dre. Karoviću bila ti laka crna zemlja u tuđini. Ti si izvršio tvoju svetu narodnu dužnost, a ne zlobi se u grobu, ako nezahvalni tvoji miljenici nemadu još novca, ni volje, da tvoje kosti prencu u tvoju rodnu grud. Ne ljuti se, ako naša vlada nije još imala vremena da proračuna, koliko će mirovinu dodijeliti tvojoj drugarici, koja kod kuće bolno uzdiže za tobom.

Na vladi se nalaze ljudi starog kova; ljudi pedantni, koji znadu da vode tačnog računa o njihovim dijelama, kao što su tačno računali i pod Austrijom; ljudi, kojima nisu mrski ni darovi ni bakšiš, pak nisu još mogli da sakupe sve potrebne im podatke o tvojoj velikoj zaslugi i radi toga nezadnu koju bi mirovinu dodijelili tvojoj uciviljenoj drugarici.

Sram ih bilo! A neka se stidu i tvoji miljenici, kojima si spasio glavu, a oni još puštaju da ti kosti trunu u tuđoj zemlji.

Za sirote, iznemogle nema niko ni milosrdja ni srca, ali pitajte ministra trgovine dra. Spaho gdje se i proti ministrovj naredbi uzampas bacaju milijuni u stranačku kortešaciju, i on će vam dati tačne podatke. Ne vjerujete li njemu propitajte se kod ministra financija dra Kumandri, koji upravlja narodnim blagom, i on će vam reći, da on nije dao nikakvo ovlaštenje da se državnim novcem plaćaju vožnje sa automobilom i feriki kojekakvim nadriparijotima i pjancinama, da među narod siju mržnju i razdor. Kod ovakvih pojava naravno je posljedica, da se bijednim nemože pružiti željna pomoć. **Miho Jerinić.**

FELJTON

KNJIŽEVNIK SIMO MATAVULJ I MI

Iz literarnu komparaciju Matavulj. Tommaseo)

6. (Nastavak)

K nama je dolazio redovno pred uskrs, da ga dočeka u našoj sredini, ali što je najviše želio, to je dočekao. Prerano umrije, koliko je on po ovoj duševnoj i fizičkoj snazi mogao još da živi, umrije nenadano, naglo, ali i bez bola, kao i njegov uskok, junak istoimenog njegovog romana, da ga „ni zemlja ne dočeka živa“.

Seestra mu kazuje, da mu je želja bila, da ove dočeka svoje zadnje dane i da ovdje mrtav dočeka.

Mi smo mladji o njemu i njegovom životu revno slabo obavješteni, jer čute oni, koji bi znali štošta kažu i koji su trebali da ga bar mladima uspomenu predadu.

Da je bio kakav naš politikant, ma i sitan, e bi mu se kod nas bez sumnje više spominjalo, se neki naši malogradske politikanti iz onih i snijih vremena još i dandanas spominju kao šti znameniti i zaslužni ljudi; još se i danas spone po koja njihova prazna rečenica, dok se za avna djela kulture i ljepote ovog našeg pravog ruskog velikana, koji prodiče ime rodu i domu, d nas malo ili ništa ne zna!

Tako se, dakle, desilo, jer Simo nije bio stranac, jer čitavim svojim bićem bijaše samo knjižnik, t. j. opće-narodni čovjek.

A zar nije ovo razlog više, da ga cijenimo, da odamo, makar i doekam, dužnu počast?

Ovo napisah u namjeri, da ljude pijeteta, naročitu našu akademsku omladinu potaknem na akciju, na djelo oduženja.

Ako već ne možemo da mu amo kosti prenesemo, niti dostojan spomenik podignemo, a ono ćemo bar moći da mu na rodnoj kući uzidamo spomen-ploču, koja će kazivati nama i našim potomcima, da se ovdje rodio znamenit književnik našeg naroda, šibenčanin Simo Matavulj, i da ga mi, njegovi sugrađani, nismo zaboravili . . .

Kad bi se ta akcija sada povel, u proljeće bi mogao da bude pokren i svečanost otkrića.

Ako ni to ne bude, onda će i nama naši sinovi prigovarati, kao što mi sada prigovaramo našim ocevima.

Time sveršava prvi dio ovog feljtonskog oglada. U drugome i završnom dijelu, koji već ovdje počima, bit će bez pretenzije duboke psihološke analize projektirana Matavuljeva umjetnost napose u oblasti drame, a napose u oblasti romana odnosno pripovjesti, da ga mognemo upoznati u obje ove književne vrste.

Za dramu uzet ćemo njegov dramant „Zavjet“, a za roman već po selbi pada izbor na „Bakonju“, kao na njegovo remek-djelo, gdje najjače dolaze do izražaja sve pišeće odlike.

U ova dva djela je čitava Matavuljeva umjetnost i on sav i kao umjetnik i kao čovjek tako da ćemo zajedno s onime, što sam o njemu kazao u prvom dijelu feljtona moći da njegovu ličnost integralno učimo, osjećajući, kod toga, osobito zadovoljstvo, što kod Matavulja ne treba da odvajamo čovjeka od književnika i obratno.

(Slijedi).

Muzično veče Javor-Sigala.

Treba odmah naglasiti, da to nije bio običan malogradske koncert, nego jedan događaj za naš grad, koji je, izuzevši koncert Ruskog Zbora i Dumičićeve večeri, a ovo zadnje vrijeme bio bez većih muzičnih saznanja.

S toga naša dvostruka hvala našoj vrlo umjetnici gdjici Javor, što je svojom virtuoznom samostalnom izvedbom i svojom pratnjom omogućila jedno veće čiste umjetnosti.

Već je sam izbor programa pokazivao ne samo ukus, nego i umjetničku moć njegovih izbratelja.

Jedno što bi u ovom izuzetnom slučaju bili voljeli umjesto Brahmsdve ballade iz 10. op. br. 1. čuti n. pr. još jedno Dvoržakovno djelo.

To bi, po našem mišljenju, bilo više u štimungu ove sude večeri.

Najpohvalnija tačka programa gdje je Javor i s obzirom na izvedbu i s obzirom na novinu i zanimivost djela nesumnjivo bijaše poznati veliki i moderni majstor sa Zapada, slavni Debussy, sa svojim Odradzima vode (Ballets dans l'ea).

Njega naš grad još nikad nije bio čuo, a Debussy čuje da tako intuitivno priča našim današnjim dušama!

Onda njezna mekoća i bol njenoga Chopina, pa Lisztova temperamentnost, što ga, što se sve osjetilo u majstorskoj izvornoj intimnoj interpretaciji gdje je Javor.

Već je sa Rubinsteinovom Velikom studijom u C duru, kao početnom tačkom programa, pokazala svoju vještinu, da za tim pokaže i svoju jaku osjećajnost.

Novi škandali na poreznom uredu.

U broju od 12. studenoga pr. g. donijeli smo informaciju o kapitulaciji delegata Bogdanovića u Splitu u pogledu ono 40%, koji se je postolak na predlog nadrirodoljuba namjeravalo zaustaviti kod izmjene čistih kruna. Onu smo informaciju bili dobili od tako pouzdane osobe iz Splita, da nam je izgledalo, kao da ju je glavom delegat Bogdanović nama preko treće osobe u dobroj namjeri poslao, da se ovdješnji privredni krugovi ne bune dalje radi ovog namjeravanog čoravog postupka sa ovim bijednim narodom.

Čim su naši građani saznali za onu vijest bilo im je u neku ruku odlanulo, jer su računali, da će mnogi od njih sa ono 40% od predata novca moći pokriti njihove višede dugove u lirama. Ne prošlo malo dana saznasmo, da se po Šibeniku hvale dvije „austrijske“ lije, da sve kada bi naša vijest bila temeljita, da se šibenčani nemadu ničemu nadati, jer da ih veliki dio nije još platio zaostale poreze, a da će onim koji su poreze već uplatili za nove prireze zaustaviti ono 40% od predata novca na izmjenu.

Ona dva debela kuma pogodise. Što su oni radili iza leđa šibenskih trgovaca to javnost nezna, ali ona znade da se, kada je počela definitivna izmjena kruna na 20 pr. mj., prva dva, tri dana nije nikomu obustavljalo ono 40%. Je li slučaj ili nije, to se nemože utvrditi, ali uprav one se prve dane ono 40% nije obustavljalo, znade se da su novce izmijenili mnogi bogataši, koji niti su bili na listini šibenskih švercera niti u svom političkom djelovanju ne pripadaju vladostičima nepočudnim strankama. Upada u oči, da se je počelo obustavljati ono 40% tek treći ili četvrti dan. Komu se je obustavljalo? Zašto im se je obustavljalo? Svi su do danas navedeni razlozi supljii. Namjera je velika tajna, a ta nemože da bude druga, nego da se stanovite šibenske privredne krugove oklaštiri i da ih se ekonomno oslabi.

Koje onih dana imao ustrpljenja počni na porezni ured, te slušati prigovore sa strane oklaštrenih, onaj se je snebivao, kako porezni činovnici mogu dozvoliti, da se onako grdi ugled financijske uprave. Palo je takvih poklika, koje se čovjeku grsti i spomenuti. Ili su porezni činovnici bili gluhii. Zar te poklike nije čuo državni ured, koji je u hodniku držao red? Ako su ih čuli, zašto nisu pozvali dotične stranke na red, odnosno radi uvrijeđene vlasti nepredali državnom odvjetniku. Oni nisu to učinili, i dobro su radili, jer bi se smutala bila širila i dalje, a tako su oni financijski porezni ugled ponizujući poklike ishlapili u hodniku poreznog ureda.

Kada su mjesni demokrati reformatori saznali što se sve zbiva u hodniku poreznog ureda i kako se ruži ugled porezne vlasti — a da o to nije nitko brzojavio ni splitskim ni beogradskim novinama, premda je padalo gadnih poklika, kakvih Šibenik nije čuo na 1. novembra — zasukoše rukave i stavise se na posao.

Bez prigovora joj je i Rachmaninov te Dvoržak i Skriabin (Nocturno, samo za lijevu ruku).

Njezina je odlika potpun sklad između vještine i osjećajnosti, što nije u prirodi svakom umjetniku.

O tome smo se mogli da uvjerimo kod Dumičića, kod kojega se virtuoznost razvila nerazmjerno sa osjećajnošću, tako da on u ovom smjeru ima da postigne sklad.

Za tehničku dotjeranost gospodjice Javor svjedoči i vješta njezina upotreba pedala.

Kroz svoje odlično pamćenje ona je istinski pročitala veliku umjetnost svojih odabranih majstora te se sa sigurnom svojom rukom tako uživila u njihov temperament i dušu, da ih redom interpretira her partiture.

I gđica Sigala je vesna umjetnica, sa svim odlikama dobne koncertne, a — sudeći po materijalu glasa — i sjajne pjevačice.

Čuvstveno pamćenje njezina je interpretacija interpretacija umjetnika. A koliko drži do vjernosti izvedbe najbolje svjedoči njezin trud, da svaku pjesmu pjeva u originalnom jeziku.

Kod nje ima muzičke kulture i inteligencije. Alt joj je pun i mekan u svim svojim dimenzijama, sa timbrom čistog metala, koji slušateljstvo odmah osvaja.

Srdelja i gnjev naroda bili su počeli uzimati ozbiljno lice i da ne bude se adustalo od daljnjeg zaustavljanja onih 40% mi bismo bili doživili u Šibeniku demonstraciju proti poreznoj upravi daleko veću nego li su ju upriličili bili vinogradari proti trošarinama na vino.

Kada su i za ovo nanjuškali šibenski reformatori, na koje u glavnom narod baca krivnju, da nisu ništa uradili, da se pospješji izmjena, sazvaše konferenciju na kojoj bi uz prisustvo ministra vjera dra. Kristelja odlučeno da se jednim građanima nema, a da se drugim ima obustaviti ono 40% od predata novca.

Koji su ono naši građani drugog stepena to je imala da odluči neka „gradska komisija“. Ta je komisija sastavila listinu bogataša i njima će se oduzimati ono 40%.

Zar ovo nije nova komedija? Tko je sastavio ovu „gradsku komisiju“? Jesu li u istoj bili zastupani svi slojevi gradski ili samo šaka ljudi, koji misle, da su pozvani da brane interese ovog pučanstva, a kad tamo rade sve protivno.

Naredjenje od 4. studenoga pr. g. br. 12096 generalnog inspektora Ministarstva financija daje shodne upute delegaciji financija i glavnoj komisiji za izmjenu u Splitu što i kako moraju raditi. Ovi su bili dužni ove upute objelodaniti, da za njihov sadržaj saznade javnost. Ni do danas nisu oni iste objelodanili. Držu ih u stolu kao državnu tajnu. A kada stranke psuju, grde poreznu vlast, dobivaju odgovor: učinite utok. Drugim riječima: bacajte vaš novac za utoke uzalud.

Samo bi se onim osobama, za koje se znade, da bi mogli izbjeći plaćanju poreza imalo zaustaviti ono 40%, a drugome nikomu.

Mi svi se sjećamo, a to znadu i bogataši koji su sjedili u komisiji, da za doba okupacije svakom trgovcu trebalo je tražiti kredita bilo kod privatnika ili banaka da uzimogne nešto raditi i to baš u talijanskim lirama ili Dinarima, koji i danas duguju, plaćajući ogromne kamate radi zanemarenosti vlasti za ove krajeve za zamjenom. Krune od prodane robe koje su predali u dobroj vjeri na zamjenju računajući na podmiru svog duga ili bar donekte, da dade nešto na račun, da su sada obavještali od svim dugovima. Rđd trgovaca šibenskih, sigurno nebi ih onoliki broj okrstili ratni bogatašim, jer oni pravi nisu ništa ni donijeli na zamjenju niti će im se moći što oduzeti za ratni porez.

Kud se kroji tudja koža te se promišli pred kakovom odgovornošću čovjek stoji u kad se na to promišlja onda se tako ležerno nesudi.

Mi tražimo da vladostičeske isprave i ovu nepravdu nanesenu šibenskim privrednim krugovima od strančara, a ne savjestnih članova tubože „gradske komisije“ u kojoj nisu bili zaktupani krugovi, kojima je ta komisija nadriparioli sudila.

Sadržaj doj. broja:

1. Pavao Roca (Uvodnik). Otvoreno pismo guverneru S. Meličiću.

2. Talijanac o Talijanskom narodu (M. Mariani roman „Povero Cristo“, poglavlje V. preveo A.V.I.)

3. Djed: Memento Ministarskom Savjetu.

Njezini glasovi nižih položina zvuče kao bronzana zvona.

Nad svojim glasom potpuno dominira svojom umjetnošću i školom.

Najviše se svjeldela u Selubertovom Bauku (Erlkönig), gdje je imala priliku da razvije svu svoju snagu i umijeće.

Za klavirom ju je pratila gđica Javor, što je, razumije se, za gđicu Sigala bila velika dobit.

Obje su umjetnice bile od oduševljenog slušateljstva zaslužno akklamirane.

Gospodjici su Javor njezini učenici-pjevači darovali lijepu kitu cvijeća.

Nas veseli, što ova odlična umjetnica sada živi u našoj sredini, jer se nadamo, da će se njezinom zaslugom i zaslugom mladog ali talentiranog muzičara gosp. Golovca u našem gradu razviti živli i umjetničkiji muzični život.

Odaziv je puplike sa obzirom na naše naročite prilike, tačnije neprilike, bio odličan; tek su nedostajale dječke karte pa da prva dvorica Državnog Doma budne do zadnjeg mjesta popunjena.

Umjetnice mogu da budu zadovoljne.

Pismo iz Zagreba.

27. XII. 1921.

U četvrtak 22. tek. u 4 sata poslije podne bila je prva skupština novog gradskog zastupstva. Skupštini je otvorio »vrhovni načelnik« dr. Rudolf Petrik, te je dao pročitati izvaju zastupnika Stjepana Radića, dra. Gjura Šurmina i dra. Košutića, kojom polažu čast gradskih zastupnika budući »zauzeti i suviše javnim radom oko hrvatske narodne slobode i hrvatske državne samostalnosti«. Oni su u toj izvaji nasjekli i pravac politike »hrvatskog bloka«, koji »stoji u nepomirljivoj opoziciji prama svakoj onoj vladi, koja je u protimbi s jedaodušnim zaključkom hrvatskog sabora u svakom radu postupa tako, da ne priznaje, da na zajedničkom priznatom teritoriju Srba, Hrvata i Slovenaca postoji posebni hrvatski narod i posebna država Hrvatska«. — Hrvatski blok, stoji na stanovištu, da se narodna i ustavna kriza, koja se na međunarodnom priznatom teritoriju sve to više zaoštruje, može riješiti potpunim priznanjem i sa srpske strane ovog hrvatskog narodno-kulturnog i historijskog državnog individualiteta. — Iza pročitane izvaje izjavljuje »nadnačelnik« dr. Petrik, da glasom rješenja kr zemaljske vlade: Stjepan Radić nije isberiv, jer mu je utruno mandat na šest godina a isto tako i Slavko Kaurić, jer mu je utruno mandat za tri godine: Dr. Petrik zatim kaže, da se o tome mora glasati. — Svi glasuju protiv tome osim demokratu i židovskog zastupnika: Tim glasanjem je potvrđen Radićev mandat. U 4 sata i 30 časa je saključena skupština, a nova će biti iza nove godine, te će se na njoj izabrati načelnik. —

Napokon iza dvadesetdnevne krize imamo i vladu. I ako su male promjene u ličnostima ipak to na stari ne mnijenja ništa, jer sistem vodenja vlade ostaje isti. — Ovog su se puta pokazale u još boljem svijetlu nekorektne borbe između pojedinih ljudi i pojedinih grupa. — Te su se borbe vodile ne o programima, ne o idejama, već samo sa ličnosti; to će da postane ministar to je danas kod nas najvažnije pitanje, jer to je ugodno i unosno mjesto — Ovog se puta dapače kušalo vojsku, a i samu Krunu uplesti u tu nekorektnu političku borbu. To su prvi pokušali demokrate i to preko svog »vjernog sluga« Krste Cicvarića, već nama svima dobro poznatog frazera. — Mi »prečani« se svemu tome čudimo, jer na to njesmo do sada bili naučeni, jer se time samo slabi uzdanica naša iz svih slojeva naroda — vojska. — Još ćemo, da vidimo i doživimo svašta u toj SHS. —

U zadnjem momentu nam baš stižu amo vijesti o tamošnjem kejavom Božiću. — Amo je to poslušanje Talijana izazvalo veliko negodovanje. — I ovog će puta stalno g. Ministar mostranih djela poslati koji protest i mislit će, da je time stvar gotova. Ne, to ne bi smjelo da bude. Tu bi morala naša vlada, da istupi energično i da jedan put traži pupduno izvršenje Rapallskog ugovora i odstranjenje talijanskih lada iz našeg mora. — Tu bi morao g. Pašić, da zabaci jednom politiku »lojalnosti« prama našim »saveznicima«, da zabaci balkansku politiku, te da stupi barem jedanput na političku arenu energično. — Tu ne koristi moguće kakovo izvinjavanje sa »separatizmom«, kojeg su demokrate toliko razglusili. Tu je hrvatski dio naroda najviše na udaru, a neka znadu naši političari u Beogradu, a i prekomorski »saveznici«, da je hrvatski dio naroda znao uvijek braniti svoju slobodu, te da će i sada stupati kao jedna jaka falanga protiv toj talijanskoj mafiji. — Tu smo cijeli narod jedna duša i jedno tijelo, te tu prestaju naše međusodne trzarice. —

— R —

Je si li podmirmio predplatu?

lična sloboda u Šibeniku. Krv nije voda.

Ovih dana bila je podnijeta g. poglavaru dna predstavka, koja je svršavala ovako:

„... Ja sam, po tome, silom prilika stavljen pred jedini izlaz: da dobrovoljno zatražim svoj ostracizam i da u tuđoj zemlji potražim hljeba i uslove za slobodan razvitak svoje ličnosti. Sve sam razmislio i svijestan sam težine svog nauma, po kome sam sebe gonim iz zemlje u kojoj sam se ne samo rodio i odgojio, već zbog koje sam, koliko su to dopuštale snage jedne narodne jedinice, dao svoj udio u cilju otklanjanja prepreka za njeno stvaranje. Tražim da mi se izda pasoš za Rijeku sa zabranom povratka u Jugoslaviju zauvijek.“

Atak na ličnu slobodu i izigravanje slobode rećanja u našoj kraljevini doveli su dakle dotle, da su naši podanici prisiljeni da ostavljaju roditelje, rodbinu i imanje, i da se u tuđoj zemlji uklone od nasilja koje se nad njima vrši.

Jedan takav režim zaveden je u Šibeniku. Naša policija izgleda da je neobično srdita što joj radnici ne daju povoda da se producira i na njihovim plećima da stiee unapredjenja.

Ta njena srdžba pogodila je mnoge, a u prvom redu g. Iva Baljkasa. Dok je on stvarno konfiriran u Šibeniku i ne može po kancelarijskim poslovima nikuda da se makne, dotle se prijeli njegom efu, što ga drži u radnji.

Mi protiv ovog škandala najodlučnije protestujemo. Kao organ javnog mišljenja ne možemo dozvoliti da se na ovako svirep način suspenduje lična sloboda građana, tim više, što e g. Baljkas jedan od onih stradalnika za doba Austrije, koji je zajedno s nama čamio u tamnici u Šibeniku i Internierungslagerima u Goellersdorfu i Mitägraberu, što je i pod talijanskom okupacijom bio prognanik sa svoga doma zbog dragocjenih veza sa talijanskim socijalistima u vremenu naše narodne nesreće.

Još nešto o savjetniku Orebici.

Doznali smo sa zadovoljstvom, da je naš članak u zadnjem broju našega lista o sudbenom savjetniku Orebici, zle uspomene iz godine 1915, koji hoće ponovno da naš „usreći“ svojom prisutnošću, naišao kod cijeloga građanstva na općenito odobravanje. O tom gospodinu imali bi još kojesta da progovorimo, ali to ostavljamo za drugi put, i to ako gospodinu predsjedniku apelacionog suda u Splitu ne budu dosta one gole ali teške činjenice, koje smo već iznijeli na teret savjetnika Orebice, te ako uza sve to bude htio da premještenjem savjetnika Orebice ovamo izazove i uvrijedi u narodnom ponosu svoje rodno mjesto. Danas ćemo jedino upozoreti od strane vjerodostojne osobe, ispraviti naš članak u zadnjem broju u toliko, što savjetnik Orebica nije samo odvratilo oca svoje žrtve, maloga Frane Friganovića Jakovljevića, da uloži protiv one barbarske osude, već je dapače, — što mnogo bolje karakterizira Orebiću kao servilnu crno-žutu kreaturu nagovorio staroga Friganovića Jakova, koji je već bio uložio priziv za sina, možda i pretinjami, internacijom i drugim strahotama, da ustegne već uloženi priziv, što je stari Friganović sav preplašen dne 9.3.1915 i učinio, te teška srea svoga maloljetnoga sina ispratio u tamnicu kao kakvoga razbojnika.

Kad smo već u govoru o sudbenim stvarima, moramo još zamoliti gosp. predsjednika apelacionog suda u Splitu, da nas ne samo oslobodi jednog Orebice, već da nam možda u zamjenu ovoga ne pošalje kojeg njemu slična ili kojeg izmođenog starog suca, koji bi jedino popunjao broj sudskog osudolja, a radio bi malo ili ništa. Naš sud, koji sada obuhvaća dva okružja, najveći je u državi, a do pred malo vremena bio je i najzapušteniji, jer talijanski suci u očekivanju evakuacije nijesu marili da rade, te su se zaostali na štetu stranaka prilično nagomilali. Pak prema tome ovdje treba ne samo bezprijekornih već i zdravih i bradnih i marljivih sudaca, koji će moći da savladaju sav posao, a ne Orebica i njemu slični.

U ovaj čas stize nam vijest iz Splita, da se protiv Orebice vodi svestrana istraga na osnovu našeg članka u zadnjem broju lista,

Nikšić, 3. siječnja (Priv. teleg.). Na velikom narodnom zboru varoši Nikšić okrugao održavan danas u Nikšiću zbog zločinačkog napada talijanske bande na vašu varoš i na dragu nam građanstvo u Šibeniku, ceo naš narod jednodušno je osudio ovaj barbarski napad i posle saslušanja govornika donio je ovu resoluciju: Pozdravljamo svoju braću u Šibeniku kao i cijelu Dalmaciju odavajući im svoje priznanje kao velikim heroima za nacionalnu slobodu i ujedinjenje. Isto tako pozdravljamo nesolobogjenu braću koja se nalaze u ropskim lancima i poručujemo im da su braća iz Crnogore uvijek gotova da s njima podele svako zlo i dobro. II. Traže energično od kraljevske vlade u Beogradu da odmah poduzme sve mere, koje bi onemogućile dalnji boravak talijanskih ladjia na našem primorju kao i to da se stane na put svim tajnim rovanjima Italije protiv naše Kraljevine. III. Kraljevska vlada u slučaju potrebe ima računati ne samo na one sirove Crnogore koji su u kaderu već i na ceo narod, koji je svestan da je Italija izvor svih naših nesloga. Crnogorski narod kao i uvijek gotov je i danas da se žrtvuje za nacionalne ideale i slobodu svoje braće u kraljevini i za one koji čekaju slobodu od nas. Predsjednik zbora Gavriilo Crnović advokat i sekretar Jefko Nikolić.

Korčula, na Silvestrovo: Građanstvo Korčule ogorčeno zbog provokacija podlog latina šalje pisnu rezoluciju državnoj Vladi tražeći energične korake za ostranjenje bojnih jedinica Oštrimo noževe, štedimo nabojo, pripremajuci osveta! Jugoslavenska Napredna Nacionalna Omladina.

Tko upravlja sa Siveričkim rudnikom i kako postupa sa biednim rudarima.

Kada čovjek dodje u Siverić misli da je zašao u kakovo švabsko selo. U Siveriću je biedan narod stenjao godina i godina pod buržoazijom švabskih kapitalista i njihovih Hochstablerskih bezobraznih činovnika, pa još i dan danas stenju pod njihovom silom. Nećemo da pretjeravamo o stvari, već jedino da upozorimo javnost, tko je ugnjetač biednih naših rudara u Siveriću, i tko ih je uvijek a osobito za vrijeme rata uničao i tlačio.

Kako spomenusmo, Siverić je stenjao i stenje još i dan danas pod kapitalističkim pritiskom, i to upravo pod pritiskom onih gospara koji se danas ponose i šire na žuljevima naših biednih rudara, i to još u domovini. Naša okolica vrlo dobro poznaje crno-žutu carskog Beća kreaturu, i ugnjetača naših rudara Antu Tofanta, i njegovu rabotu u Siveriću. Taj gospar bio je uvijek pohosita ptica grabilica strah i trepet nad siromašnim radnicima, tako da za vrijeme direktora Feranda jadni rudari silom su morali moriti svoju djecu gladju, bosotinjom i golotinjom, a da mogu prišparati koju paru da izmognu kupiti tanje, pršut i buracu vina da ponesu gosparu Tofantu, jer u protivnom slučajju morali su očekivati sigurni odput iz radnje. On je u godini 1912. poslao iz radnje, što jadrnih rudara što rudarskih nadziratelja preko 150, a zašto, valjda što nijesu mogli da dijele svoju dobit sa gosparom Tofantom po poli. Mislio je, da još ni s time nije pokazao svoju moć nad biednim radnicima, pa kad nadodje zlokobna godina 1914 osveti se baš onima, koji nijesu obilazili njegovu kuću sa buracima. Što se događaja, izadje onda naredba iz Beća, da se imaju rudari osloboditi od vojne dužnosti i pustiti na svoja njesta, gdje su radili, ali samo uz posjedovanje uprave rudnika kod kojega su radili. Tako je Tofantu pošlo za rukom da oslobodi od fronte ljude, koji nikada nijesu vidili Siverića, a niti znali kako rudnik izgleda, a ljude koji su radili godina i godina u rudniku pustio je da ginu na fronti, premda su imali prava da ih se odпусти za rad. Bilo je nekoliko rudara i to baš Siveričana, koji su došli iz fronta za rad u rudnik, ali je te naš carski Tofant otpremio „čirik nah front“.

Osim toga on je poznata crno-žuta duša i ugnjetač naših biednih, ali poštenih i valjanih radnika, te kao čovjek kojemu nije mučno popili buracu vina, čovjek za kojega bi bilo jedino mjesto, za zlo učinjeno našim ljudima podzemna tvrdjava da robuja. Pa bilo bi jednom vrijeme da se dodje u susret našim rudarima, te da se gospara Tofanta ukloni njima sa vrata. Za sada ovoliko u unaprijed, ne bude li ovo imalo uspjeha, imati ćemo i ozbiljnih činjenica o gosparu Tofantu mi ćemo se sa životnim pitanjem rudara u Siveriću posvetiti osobitu pažnju. Ovi ljudi zaslužuju, da unaprijed ne budu zisavani od kojekakvih dopuza i pijanica.

Vijesti grada i okolice.

Predbrojnici primit će naše četke br. 38075. Molimo pomuniti ih u dinare i predplatu poslati.

„Jadranski Samobran“, Neodvisna smotra za javnu kritiku, ravnopravnost i sporazum. Glavni urednik: MIHO JERINIĆ, zubar. Objava. Dne 13. siječnja izlazi prvi broj sa ovim nazivajem:

1. Proklet onaj, tko zlo misli!
2. Revizija rapalskog ugovora.
3. Šibenska marva — na klacioni.
4. Na grobu Antuna viteza Šupuka.
5. Paklene tujne Šibenskog nadrigrofa.
6. Trgovac Pelicarić — žrtva krivih podataka.
7. Porezni vijak dra. Kumanudi i glad u Dalmaciji.
8. Biserje.

Uvjeti predplate: Godišnje Din 48.-; polugodišnje Din 26.-; pojedini broj Din 5.

Likvidacija. Sudbeni politički židogadjaji zakonše u Zadru i „Narodni List“ koji je za dugih 60 godina ludno stao na braniku narodnih prava u Dalmaciji. Pri likvidaciji Uprava „Narodnog Lista“ isplatila je i isplaća još na rokove sve svoje predatne i poratne dugove. Ako je slučajno još komu što ostala dužna, neka se javi. U islo doha apelira na one mnogobrojne svoje dužnike od predbrojne, uvršba i tiskarskih radnja, da i oni izvrše svoju dužnost. Polovicu svote koje bude isplaćena namijenjena je „Jugoslavenskoj Matici“ u Splitu. Pisma i novci šalju se na adresu: Juraj Biankici za Upravu „Narodnog Lista“, Split, Kačićeva ulica br. 3.

Mate Bojanić predsjednik Suda u Šibeniku odlazi. Ministar pravde pročitalo je samo naslov u našem listu „Što se u Šibeniku govori o predsjedniku Bojaniću“ i bilo je dostalno da naredi podpisati mu pakrački dekret.

Nadamo se da nam Ministar Pravde na ispraznjeno mjesto ne će poslati austrijsko vižle.

Novčani zavodi i Dinar. Ovako i treba raditi. U Sarajevu su zaključili novčani zavodi ne uvesti ukonjenje u Dinarima dok vlada ne izdade u tom pravcu shodne naredbe, već da će i nadalje voditi knjigovodstvo u krunama.

Izmjena novčanica u Šibeniku ošinu Žirarsku i Vođićku občinu repom. Dok za prve dvie izmjene povjerenstvo dolazilo u selo obćine, ovog puta, stranke morale u Šibeniku na izmjenju Nadovezujeimo, da pojedinci samih Vođicia do Šibenika i natrag imali troška putovanja Din. 9.10, a mjesto 3000 stanovnika. Onda neoprema istog dana, trošak, noćiste, danguba. Gosp. Biankici, predsjednik izmjene novčanica, dosta ih pogovornih progucuo, pa i ovom ne će se udaviti.

Sokol Šibenika za u nedilju sazivlje svoju redovitu glavnu skupštinu. Obilvit će se i izbor nove Uprave, a pri tom ubavit će se u koštac demokrat. pučkaši i zemjoradnici. Samo napred, koljimo se.

Samo srpska zastava vijala se na dan Kraljeve krsne slave u Beogradu na zgradi državnog saveta ciele Kraljevine.

Nasilja stavljenih članova Jugosl. Napred. Nacional. Omladine šibenskog okoliša prevršila svaku mjeru. U pr. u torak naročita brojna deputacija došla se pritužiti i zatražiti sanaciju, inače da će samo pučanstvo primiti na ljutu ranu, ljutu travu.

Advokatska doskočica prieti da našu šibensku obćinu uvati u 500.000 K naknade. Ne bude li sanirano kroz 15 dana, čut će nas i — nebasa.

Paroh. druž. „Dalmata“ ruga se pučanstvu šibenske okolice: obćino ne putuje, a kad putujuili se ne zaustavlja u opredjeljene luke, ih ih doveze u Šibenik, pa ih ostavlja ko hrabosjick na ciedilu. I pravo je da tako postupa, kad se okolica ne zna složiti u dobro za dobro i svoje parohbrode na diionice nabaviti.

Vojni ministar postao general Vasić.

Odrekao se Pašić istine ministra vanjskih vesala. Preuzeti će istu radikal Dr. Niučić.

Zemjoradnicka štionica za sutra večer u 20 sati u Državnom domu obdržaće „Nokalni koncert“ sa plesom.

Skupština maloposjednika sinoć obdržana u Splitu preko očekivanja posjećena. Među ostalim poprmljen zaključak: da svi pododbori u nedjelju 8 tok odposlaju na ministra predsjednika brojovanih prosvjed. zahtejujuć da se ministarstvo policije unutariziji posala svojim zabranam i naredjenjima ne prii u sudske posle. Sudstvo mora biti nezavisno i pravdično — bobu, bob; popu pop.

Odnosaji naše države prama Italiji. Jugoslavija neće pristati na nastavak trgovačkih pregovora. dok Italija ne isprazni treću zonu i ne povuće sve svoje ratne ladje iz naših luka; ne će poduzimati nikakvih pregovora s Italijom, dok ova ne izvrši obzeve, koje proistie iz rapalskoga ugovora; ne će ratifikovati sporazum o ribolovu zaključen na konferenciji u Brionima. Tako i treba.

Štamparska grieska u nadnekvu ovoga broja: mjesto 1921 ispravi 1922.

Priobćeno.

Potpisana oćituje, da je javilo i nepromišljeno potvorila maloga Čulara Rudolava Grčina, da bi se bio ogriješio na njemu štetu radi prekršaja protiv sigurnosti tuđe vlasnosti, te dok to duboko, žali povraća poštenje njemu i njegovoj obitelji poznatiji i na glasu radi pošlenja i čestlosti.

Antica ud. p. Paške Rore.

Kuća na dva kata, sa podrumom i uporabljivim podkrovljem: na prvom katu 2 sobe, a na drugom soba i kuhinja; u kuhinji voda i nuždnik; električna rasvjeta — u središtu grada, nudja se na prodaju. Prijave Upravi Lista.

Milan Dmitrović

Sisak

Nudja čistu svinjsku mast, soljenu slaninu i suhu slaninu uz najpovoljniju cijeninu, samo na burad; te se preporuča.

Teretni i luksusni automobili F.I.A.T. (Torino)

Najzadnjih tipova, potpuno na novo preuredjeni.

Raspoloživi u Šibeniku za prompt predaju.

Za informacije i cijenike obratiti se tvrtci:

Inchiostri & Nascimbeni - Šibenik

3-3

SINGER

ŠIVAČIH STROJEVA ŠIVAČIH IGALA
NAKNADNIH DJELOVA
MRŠINSKOG ULJA

**PRODAJE UZ GOTOV NOVAC
I OBROČNU OTPLATU**

NA SVAKOJ JE MAŠINI NAZNAČENA
CIJENA USTANOVLJENA ZA CIJELU
JUGOSLAVIJU

**SKLADIŠTE — ŠIBENIK
GLAVNA ULICA**

ZASTUPNIK

ANTE FRUJA

12-26

— KNJIŽARA I PAPIRNICIA —
FILIP BABIĆ
— ŠIBENIK —

Potpuno skladište knjiga na našem i stranim jezicima

Tvorničko skladište papira uz najjeftinije cijene.

Sav pribor za urede, općino i škole

Skladište škotskih knjiga, i Kr. Zemaljske Naklade u Zagrebu.

Prima preplate na STRUČNE I PERIODIČNE ČASOPISE svakog jezika i struke.

MUZIKALJE SVAKE VRSTI.

ZAHTEVAJTE CIJENIKE PAPIRA I POPIS KNJIGA — CIJENIK ZA UREDE.

13-52

IVAN BUMBER

— ŠIBENIK —

OVLASTENI BOJADISAR
Gorica 33. Gorica 33.

Javlja P. N. slavnomu občinstvu da preuzimlje soboslikarske i litografske radnje uz povoljne uvjete.

Izradba solidna. — Cijene umjerene

5-5

OPĆINSKA ŠTEDIONICA

— U BENKOVCU —

OSNOVANA GOD. 1908.

Za štedionicu odnosno za uloške na štednju i za njihovo pravilno ukamačivanje jamči Općina benkovačka sa čitavim svojim imanjem, pa i sa svojom porednom snagom.

Prima uloške na štednju te ih ukamačuje do daljnjega sa 5%.

Eskomptira mjenice. — Izdaje hipotekarne zajmove.

5-8

Juričev i Kešić - Bakar Veletrgovina dalmat. vina
— samo na veliko —

12-5*

Pučka Tiskara u Šibeniku

književna djela, tiskanice za sudske, općinske i župne urede, trgov. listovnih papira, računa i omota, osmrtnica, kao i posjetnica, zaručnih i vjenčanih objava itd. Naruče se primaju kod g. A. Ungaro. u širokoj ulici br. 172. — — — Izradba brza i solidna

ponovno se je otvorila i prima na izradbu u cirilici i latinici sve zasijecajuće radnje, kao: razna s umjerenim cijenam.

Novo osnovano
transportno i otpremničko poduzeće

A. KUVACIĆ
— BAKAR —

preuzima

svakovrsnu robu za otpremu i uskladištenje. — Vlastita prevozna sredstva i magaze. — Izvršuje naloge brzo i najkvalitetnije.

Ispostava: Stanica Bakar

Brzojavni: Kuvačić - Bakar.

Unione Stearinerie Lanza - Genova

Anonimno Društvo sa glavnicom od 12,000.000 lira tal.

- Odlikovane tvornice sapuna i svijeca najboljih vrsta. -

Zastupnici i skladištari za Jugoslaviju:

Braća NASCIMBENI - Šibenik